

Ansvarig person	Anne Ojala		
Utarbetad av	Anne Ojala	Instruktion/version	15404/11
Godkänd av	Jaana Mikkola	Tagen i bruk	06.03.2016

Övervakning av märkning och registrering – Nötdjur

Instruktion från Evira

Övervakning av märkning och registrering 2017

NÖTDJUR

Gårdsbesök

INNEHÅLL

1. ALLMÄNT	2
2. ÖVERVAKNINGSSKYLDIGHET OCH VAL AV GÅRDAR SOM SKA KONTROLLERAS	2
3. ÖVERVAKNINGSPROTOKOLL OCH REGISTRERING	3
3.1 ÖVERVAKNINGSPROTOKOLL.....	3
3.2 REGISTRERING AV ÖVERVAKNINGSPROTOKOLL.....	3
3.3. ARKIVERING AV ÖVERVAKNINGSPROTOKOLL.....	4
4. TILLSYN ÖVER DJURHÅLLNINGSPLATSER	4
4.1. ÅTGÄRDER FÖRE ETT KONTROLLBESÖK PÅ ORT OCH STÄLLE.....	4
4.2. TILLSYNSÅTGÄRDER PÅ ORT OCH STÄLLE.....	4
4.2.1. Bokföring i protokollets djurförteckning.....	6
4.2.2. Kontroll av registreringen och förteckningen av nötdjuren.....	7
4.2.2.1. Nötdjursregistret	8
4.2.2.2. Nötkreatursförteckningen	8
4.2.3. Fysisk granskning av nötdjurens ras, kön och åldersklass	9
4.2.3.1. Rasen	9
4.2.3.2. Könet	9
4.2.3.3. Åldersklassen.....	9
4.2.4. Märkning.....	9
4.2.5. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården.....	10
4.3. RESULTATET AV TILLSYVEN	10
4.3.1. Kolumnen "OK"	10
4.3.1.1. "Nötdjursregistret"	11
4.3.1.2. "Nötkreatursförteckningen"	11
4.3.1.3. "Märkningen"	12
4.3.1.4. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården	13
4.3.2. Status	13
4.4. BEGÄRAN OM UTREDNING	14
4.5. EFTERKONTROLL.....	14
5. FÖRHINDRANDE AV INSPEKTION	15

1. Allmänt

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet enligt lag och lagen ska följas noggrant inom myndighetsarbetet. Myndigheternas anvisningar är till sin juridiska karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol. Tolkningarna i dessa instruktioner är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Här följer Livsmedelssäkerhetsverket Eviras anvisningar och föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas enligt lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) och jord- och skogsbruksministeriets förordning om identifiering av nötkreatur. Utöver det redogörs för innehållet i EU:s och JSM:s författningar som ansluter sig till saken. Enskilda bestämmelser är inte fullständiga till alla delar. Anvisningarna är skrivna med normalt typsnitt, föreskrifterna med *kursiv* och innehållet i författningarna med *petitstil*.

Om övervakningen av tvärvillkor föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014, Kommissionens genomförandeförordning 809/2014 samt på nationell nivå i lagen om verkställighet av jordbruksstöd (192/2013) och statsrådets förordning (7/2015) om föreskrivna verksamhetskrav enligt tvärvillkoren samt övervakningen av att verksamhetskraven och kraven på god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden följs.

De föreskrifter och anvisningar som meddelas här gäller alla sådana behöriga myndigheter som avses i 24 § i lagen om ett system för identifiering av djur (238/2010) och som kontrollerar märkningen och registreringen av nötkreatur och/eller fattar beslut om de ytterligare åtgärder som kontrollerna ger upphov till samt i fråga om övervakningen av tvärvillkor de tillsynsmyndigheter som avses i 2 kap. i lagen om verkställande av jordbruksstöd (192/2013).

2. Övervakningsskyldighet och val av gårdar som ska kontrolleras

Minst 3 procent av alla nötkreatursanläggningar skall årligen kontrolleras (Kf 1082/2003 art 2.2, ändrad Kf 1034/2010 art. 1). Den behöriga myndigheten väljer ut gårdarna som skall kontrolleras utgående från en riskanalys (art 2.3).

Med anläggning avses varje inrättning, byggnad eller, då det rör sig om en utomhusanläggning, varje plats på en medlemsstats territorium där nötkreatur hålls, föds upp eller hanteras (EP&Rf 1760/2000 art. 2).

Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) samt Statens ämbetsverk på Åland skall kontrollera alla de djurhållningsplatser för nötdjur som Evira genom centraliserad sampling eller på någon annan grund valt ut. NTM-centralerna skall följa upp kontrollen inom sitt område och se till att alla grundläggande kontroller blir utförda före kalenderårets sista dag (31.12.2017).

Utvidgad kontroll

Om det i samband med någon annan övervakning konstateras överträdelser av lagstiftningen om märkning och registrering av djur ska övervakningen utsträckas till att gälla märkning och registrering av djur, när den konstaterade bristen är på nivån status 3 (allvarlig brist) eller om det konstateras brister på nivån status 2 (lindrig brist) hos minst 20 % av djuren.

Om brister i märkningen och registreringen av nötkreatur däremot konstateras på ort och ställe till sådana delar, att det påverkar de djurbidrag/stöd som EU eller medlemsstaten i fråga betalar till djurhållaren, ska NTM-centralen utvidga kontrollen till att gälla det berörda stödet/bidraget.

3. Övervakningsprotokoll och registrering

3.1 Övervakningsprotokoll

Varje kontroll skall ingå i en på nationell nivå standardiserad rapport med uppgifter om kontrollresultaten och eventuella otillfredsställande iakttagelser, kontrollorsaken och närvarande personer. Producenten eller hans representant skall få möjlighet att underteckna rapporten och vid behov kommentera innehållet (Kf 1082/2003).

En kopia av övervakningsprotokollet skall lämnas eller levereras till djurhållaren. Kontrollrapporten ska upprättas inom en månad efter kontroll på plats.

Övervakningsprotokollet skall helst upprättas på ett självkopierande papper eller med någon annan liknande metod så att en kopia av protokollet i så många fall som möjligt kan lämnas till djurhållaren efter kontrollen.

I sådana fall, då kontrollen måste kompletteras på ort och ställe efter besöket, skall det antecknas i protokollet att kontrollen fortsätter. En datumanteckning anger när den fortsatta åtgärden i fråga (besöket på gården, registerutredningen eller annan utredning) vidtagits.

Vid alla korrigeringar i det ursprungliga övervakningsprotokollet skall personen som gör korrigeringen anteckna sina initialer och datumet för korrigeringen.

3.2 Registrering av övervakningsprotokoll

NTM-centralen skall utan dröjsmål föra in alla övervakningsprotokoll dvs. resultaten av kontrollerna i tillsynsprogrammet. Av eventuella bilagor, som det inte är möjligt att föra in på elektronisk väg, skall lämnas en kopia till länsveterinären. Särskilt snabbt skall lämnas kopior av bilagor till sådana protokoll, i vilka ett eller flera djur har status 3 och som då åtföljs av en begäran om utredning.

Länsveterinären skall föra in sina slutsatser om kontrollen i tillsynsprogrammet och NTM-centralen skall vidta de efterkontrollåtgärder som länsveterinären eventuellt bestämt om och slutföra dem före den 15 mars 2018.

3.3. Arkivering av övervakningsprotokoll

NTM-centralen skall arkivera alla övervakningsprotokoll i original med bilagor.

Länsveterinären skall arkivera kopior av protokollen med bilagor för sådana kontrollers del, där ett eller flera djur har status 3 eller där det har gjorts andra iakttagelser som kräver uppföljning. Av andra övervakningsprotokoll skall länsveterinären arkivera en kopia av den sida, som innehåller identifikationsuppgifter om djurhållningsplatsen, antalet kontrollerade djur, resultaten av kontrollen, iakttagelser om djurhållningsplatsen i fråga och länsveterinärens slutsatser om kontrollen. Förteckningar över djuren på djurhållningsplatsen i fråga behöver således inte arkiveras.

4. Tillsyn över djurhållningsplatser

4.1. Åtgärder före ett kontrollbesök på ort och ställe

Kontrollbesök på plats skall i regel vara oannonserade. Om varning ges i förväg, skall den begränsas till ett nödvändigt minimum och skall i regel inte överstiga 48 timmar (Kf 1082/2003 art. 4).

Innan man beger sig till gården skriver man ut ett förhandsifyllt protokoll ur programmet. Programmet numrerar protokollet automatiskt. Därefter kan protokollet i fråga tas ur programmet till behandling med hjälp av detta nummer. Om man framöver inte använder protokollets nummer, skapar programmet ett nytt protokoll i stället för det gamla och då måste också den förhandsifyllda informationen skaffas fram på nytt och den gamla informationen går förlorad.

4.2. Tillsynsåtgärder på ort och ställe

Anmälningarna till nötdjursregistret; fördröjda anmälningar

Utöver individkontrollen skrivs informationen om gårdens helhetsituation gällande tiderna då djur i genomsnitt anmäls i registret från ingången av kalenderåret ut i protokollet. Enligt författningarna har man 7 dygn på sig. Eftersom det rör sig om en genomsnittsinformation, är uppfattningen den ger om situationen endast riktgivande. En enskild, mycket exceptionell anmälningstid kan i en liten mängd bli orimligt utslagsgivande. Separat antecknade anmälningsmedelvärden om olika typer av anmälningar är till hjälp vid utredning av situationen. Målet är att fästa djurhållarnas uppmärksamhet vid att anmälningstiderna skall följas, eftersom det spelar en stor roll då man vill hålla registren uppdaterade och därigenom göra det möjligt att spåra djuren.

Från och med 2017 skrivs för de fördröjda händelseanmälningarnas del ut en förhandsifylld uppgift på övervakningsprotokollet om "Fördröjda händelseanmälningar i registret 01.01.2017-xx.xx.2017", "I skick, inga fördröjda anmälningar har observerats", om gården inte har enda anmälan som överskridit den tillåtna anmälningstiden under granskningsperioden. I fall där fördröjda händelseanmälningar har noterats gällande minst en anmälan, skrivs den förhandsifyllda uppgiften "fördröjda anmälningar har noterats under granskningsperioden" ut i protokollet. Den förhandsifyllda uppgiften kommer på protokollets framsida samt på sida 2, där det dessutom skrivs ut ett procenttal för den procentuella andelen anmälningar som eventuellt gjorts för sent. På sidan 2 tas också ställning till möjligheten att betrakta förseningen som ett mänskligt misstag då anmälningsfördröjningen bedöms inom bedömningen av tvärvillkorspåföljder. Under fliken 'registrering' i ID-tillsynsprogrammet kommer en flik för 'fördröjda anmälningar'. På fliken finns enligt typ av händelse (eventuella) fördröjda händelseanmälningar som gjorts till registret från och med kalenderårets början. I den aktuella tabellen syns dröjsmålsdagarna för alla anmälningar som gjorts för sent. Samma djur kan således ha dröjsmålsdagar i fråga om flera olika typer av händelser (t.ex. köp, förflyttning).

De anmälningsspecifika dröjsmålen är från och med år 2013 också ett led i bedömningen av tvärvillkorspåföljderna. Från och med år 2015 kan gårdarna också i vissa fall anmälas för ringa försummelse vid fördröjda händelseanmälningar i enlighet med systemet för tidig varning.

Från och med 2017 kan situationen gällande fördröjda anmälningar konstateras vara i skick vid bedömningen av tvärvillkorspåföljderna också i sådana fall där fördröjningar kan noteras, men där fördröjningarnas omfattning, allvar och varaktighet bedöms vara ringa och fördröjningarna kan konstateras ha orsakats av mänskliga misstag. Anmälningarna till registret ska ha gjorts innan gården har underrättats om kontrollen, m.a.o. kan en fördröjning inte räknas bero på mänskligt misstag om anmälningar eventuellt gjorts för sent efter att sökanden underrättats om övervakningen. Bedömningen av förseningarnas allvar-omfattning-varaktighet utförs av länsveterinären som är den som drar slutsatserna av övervakningen. Närmare anvisningar om bedömningen finns i dokumentet "Övervakning av märkning och registrering, nötdjur; länsveterinärens åtgärder".

Om det kan konstateras allvarliga brister i djurhållningen eller gårdsbruksverksamheten på gården vid övervakningstillfället kan möjligheten av mänskligt misstag inte beaktas. Bedömningen av gårdens helhetsituation på ort och ställe görs genom att anteckna Ja/Nej i punkten "Anmälning" på sida 2 i protokollet för frågan "Om övriga villkor uppfylls kan fördröjningen räknas som ett mänskligt misstag vid bedömningen av tvärvillkorspåföljderna; vid övervakningstillfället har inte kunnat konstateras allvarliga brister i djurhållningen eller gårdsbruksverksamheten på gården". (Ovannämnda allvarliga brister konstaterades inte = kryssa 'ja', ovannämnda allvarliga brister konstaterades = kryssa 'nej'.) Motsvarande information sparas i ID-tillsynsprogrammet under fliken "registrering" → 'medelvärden för alla anmälningar'. Lagring om ovannämnd information är obligatorisk d.v.s. att man måste ta ställning till saken alltid när det konstateras fördröjda anmälningar i övervakningen. Det slutgiltiga beslutet om att tillämpa möjligheten av mänskligt misstag fattas av länsveterinären.

Vid gårdsbesöket antecknas i protokollet uppgifter om eventuella mänskliga faktorer som kan ligga bakom fördröjningarna (punkten "Tilläggsobservationer"), ifall djurhållaren eller hans företrädare för fram sådana faktorer vid övervakningen. De mänskliga faktorer som avses kan vara t.ex. kritiska säsongartade växtodlings- och husdjursarbeten (bl.a. såningstid, skördetid, kalvningsperiod), tillfällig arbetsförmåga hos den person som ansvarar för djurskötseln eller anmälningarna till registret eller sjukdom hos en familjemedlem, oväntade tekniska problem eller en olycka på gården; t.ex. eldsvåda, vattenskada eller motsvarande. För att möjligheten av mänskligt misstag ska kunna beaktas vid påföljdsbedömningen måste orsakerna till de omständigheter som påverkat fördröjningen av anmälningarna ha antecknats i protokollet.

Närmare anvisningar om hur fördröjda anmälningar inverkar på bedömningen av tvärvillkorspåföljderna finns i anvisningen "Övervakning av märkning och registrering, nötdjur; länsveterinärens åtgärder" i avsnitt 5.2. 'Beaktande av fördröjda anmälningar vid bedömningen av påföljder'.

Djurhållares djur

Kontrollen skall gälla alla de djur på gården, för vilkas del det finns bestämmelser om identifiering i Kommissionens förordning 1082/2003 art. 3.1.

Vid tillsyn över märkning och registrering utförs en fysisk granskning av alla nötdjur på djurhållningsplatsen som djurhållaren äger eller innehar med tanke på märkning, kön, ras, åldersklass och användningsändamål och djuren identifieras med hjälp av uppgifterna i nötdjursregistret och nötkreatursförteckningen. Antalet nötdjur på djurhållningsplatsen räknas och antalet jämförs med det antal som meddelats till nötdjursregistret och det antal som antecknats i nötkreatursförteckningen.

4.2.1. Bokföring i protokollets djurförteckning

För varje djur har blanketten fyra egentliga kontrollpunkter: "Nötdjursregister", "Nötkreatursförteckning" "Djurets närvaro" och "Märkning".

Till raden Nötdjursregister ansluter sig också fältet "tilläggsinformation", ur vilket ett eventuellt avlägsnande framgår. Punkten Konstaterad situation ansluter sig likaså till raden Nötdjursregister. På raden Nötdjursregister finns färdigt utskrivna de uppgifter som finns i registret om nötdjuren på varje enskild djurhållningsplats. I punkten Konstaterad situation antecknas information som inte stämmer överens med nötdjursregistret sådan den konstateras vara vid kontrolltidpunkten. Preciserande iakttagelser angående bristfälligheter och fel antecknas i punkten "anmärkingar".

Djuret på djurhållningsplatsen, inte i den förhandsifyllda djurförteckningen

De djur på djurhållningsplatsen som inte finns med i den förhandsifyllda djurförteckningen antecknas skilt för varje enskild djurhållningsplats på en tom sida, även uppgifter om spädkalvar som är yngre än sju (7) dygn. På blanketten antecknas nötdjursregistrets obligatoriska uppgifter om djuren (födelseidentifikation, kön, ras, födelsedatum, moderns födelseidentifikation, eventuell inköpsdag och säljarens signum). Dessa djur kontrolleras fysiskt och nötkreatursförteckningen granskas på samma sätt som i fråga om de övriga djuren och de uppgifter som meddelats till nötdjursregistret granskas antingen under kontrollbesöket eller efter att man återvänt från besöket.

Djuret i den förhandsifyllda djurförteckningen, inte på gården

Om ett nötdjur som finns med i den förhandsifyllda djurförteckningen har avlägsnats från gården före kontrollbesöket, skall kontrolleras om avlägsnandet har anmälts till centralregistret på behörigt sätt. Om avlägsnandet av ett djur inte har anmälts, skall tidpunkten för avlägsnandet utredas. Om djuret har avlägsnats redan för länge sedan, skall tidpunkten för avlägsnandet utredas så noggrant som möjligt. Om det inte är möjligt att få reda på det exakta datumet för avlägsnandet utan endast året, antecknas den 31 december det uppskattade året för avlägsnande som datum för avlägsnandet. I efterhand kontrolleras att avlägsnandet har meddelats till nötdjursregistret.

Djur i den förhandsifyllda djurförteckningen, nötboskapsskötseln upphört

Om nötboskapsskötseln på en gård upphört och alla nötdjur avlägsnats, men detta inte meddelats till centralregistret, utreds tidpunkten för avlägsnandet av de sista djuren så noggrant som möjligt dock med minst ett års precision så, att den 31 december det uppskattade året för avlägsnande kan antecknas som datum för avlägsnandet. I sådana fall är det ändamålsenligast att inspektören meddelar nötdjursregistret att nötdjuren har avlägsnats och att nötboskapsskötseln upphört. Till djurhållningsplatsregistret dvs. till den kommunala landsbygdsnäringsmyndigheten meddelas att djurhållningsplatsstatusen för nötbosättningen på djurhållningsplatsen har upphört. (blankett: Djurhållningsplatser, registrerings-/ ändringsanmälan → www.evira.fi → om Evira → blanketter och anvisningar → djur → märkning och registrering).

Programmet Ammu&Elmer

I samband med kontrollbesök kan man, om tiden som står till förfogande räcker till, göra rättelser i nötdjursregistret och sända en händelseanmälan eller en beställning av öronmärken eller ersättande märken till nötdjursregistret med hjälp av programmet Ammu&Elmer.

4.2.2. Kontroll av registreringen och förteckningen av nötdjuren

Med kontroll av registreringen och förteckningen av nötdjuren avses att man kontrollerar att de uppgifter som anmälts till nötdjursregistret och de uppgifter som antecknats i nötkreatursförteckningen stämmer överens och är korrekta och att man jämför dem med den konstaterade situationen.

4.2.2.1. Nötdjursregistret

Varje djurhållare skall inom sju dagar när databasen är fullt fungerande till den behöriga myndigheten rapportera alla förflyttningar till och från anläggningen och alla djur som föds och dör i anläggningen, tillsammans med angivelser av de datum då detta skett (EP&Rf 1760/2000 art.7.1).

På raden nötdjursregister har med tanke på kontrollen i förväg fyllts i uppgifterna i nötdjursregistret om djurets EU-identifikation, djurhållningsplats, födelsedatum, födelsegård, kön, ras, användning, eventuell ankomstdag (inköpsdag) och föregående ägare, moderns EU-identifikation, faderns EU-identifikation och som eventuell anmärkning djurets dödsdag och/eller dödsorsak (3=slaktat på gården; 4=dött på gården ; 8=avlivats på gården; 9=slaktats i anläggning). Om de sistnämnda uppgifterna är förhandsifyllda på djurlistan i övervakningsprotokollet, finns tveklöst allvarliga brister i märkningen och registreringen av djur.

Om uppgift om den föregående ägaren saknas i nötdjursregistret och den nuvarande ägaren inte är djurets födelsegård, anges som tilläggsinformation den tidpunkt då djuret anskaffats till gården (anskaffningsår). För djur som köpts före den 1 januari 1996 fordras ingen uppgift om den föregående gården.

För nötdjur som är födda före den 1 januari 1998 och för vilka uppgift om modern saknas, antecknas i protokollet i punkten tilläggsobservationer ”Uppgift om modern inte tillgänglig”.

För nötdjur som är födda före 1995 eller som köpts före 1996 och för vilka födelsedatumet saknas antecknas i punkten tilläggsobservationer i protokollet ”Uppgiften inte tillgänglig”.

4.2.2.2. Nötkreatursförteckningen

Varje djurhållare skall föra ett aktuellt register (EP&Rf 1760/2000 art 7.1). Registret skall vara i ett format som är godkänt av den behöriga myndigheten och föras för hand eller vara datoriserat och på begäran hela tiden vara tillgängligt för den behöriga myndigheten under tre år (EP&Rf 1760/2000 art. 7.4).

Med nötkreatursförteckning avses den nötkreatursförteckning som gården får som bilaga till registerutdraget eller som kan visas upp i elektroniskt format. Den förteckning som sänds till gårdarna i mars omfattar alla nötdjur på gården under det föregående kalenderåret. Det har rekommenderats att alla förändringar i nötboskapen antecknas i denna förteckning. Om anteckningar gjorts i andra förteckningar än mars månads nötkreatursförteckning, kan de godkännas om de gjorts på behörigt sätt. Som nötkreatursförteckning godkänns också en nötkreatursförteckning som skrivits ut med programmet Ammu&Elmer och som har uppdaterats på behörigt sätt.

Den nötkreatursförteckning som skrivits ut med Ammu&Elmer som hjälpmedel för kontrollen kan inte anses vara en sådan nötkreatursförteckning som skall föras av gården.

Nötkreatursförteckningen anses vara uppdaterad, om händelserna har antecknats i förteckningen senast den tredje (3) dagen efter händelsen.

I nötkreatursförteckningen kontrolleras djurets EU-identifikation, ras, kön, födelsedatum, eventuell inköpsdag och/eller datum för avlägsnande och föregående och/eller nästa ägare och moderns EU-identifikation.

Registret skall innehålla namn och underskrift av den företrädare för en behörig myndighet som kontrollerar registret samt datum då dessa kontroller utförs (Kf 911/2004 art 8.e).

Nötkreatursförteckningen kvitteras granskad genom att punkten ”Djurförteckningen är granskad” kryssas för på första sidan i övervakningsprotokollet.

4.2.3. Fysisk granskning av nötdjurens ras, kön och åldersklass

Djuret granskas och observationen jämförs samtidigt med den förhandsifyllda informationen. Om det under den fysiska granskningen upptäcks att den förhandsifyllda informationen och den konstaterade situationen inte stämmer överens, antecknas den korrekta uppgiften på raden ”konstaterad situation” och korrigeringen kompletteras vid behov i punkten ”anmärkingar”.

4.2.3.1. Rasen

Nötdjurets ras kontrolleras. Om förhandsifylld information om rasen saknas eller om man kan misstänka att rasinformationen är felaktig, skall man försöka reda ut rasen ur nötdjursregistret eller andra informationskällor såsom till exempel inseminationskortet utgående från informationen om djurets föräldrar.

4.2.3.2. Könet

Nötdjurets kön konstateras. I konfliktsituationer är det skäl att noggrannare reda ut situationen för djuret i fråga.

4.2.3.3. Åldersklassen

Nötdjurets åldersklass uppskattas och jämförs med åldersklassen enligt djurets förhandsifyllda födelsedatum. I allmänhet räcker det att man i fall av avvikelser konstaterar om djuret uppenbart är äldre eller yngre än det borde vara utgående från den födelseinformation som registret ger.

Ett exaktare fastställande av åldern, i sådana fall då detta behövs, kan i de flesta fall överlåtas till en veterinär. Vid en noggrannare uppskattning av åldern kan veterinären ta till sin hjälp bl.a. livmodern, äggstockarna och juvret (kalvar) hos moderdjur, tänderna (2 - 3-åriga djur) och hos horndjur årsringarna som syns på hornen.

4.2.4. Märkning

Alla djur på en gård som är födda den 31 december 1997 eller efter detta datum skall identifieras med hjälp av ett öronmärke som är godkänt av den behöriga myndigheten och som sätts fast på vartdera örat. Båda öronmärkena skall bära samma identitetskod. Ett djur som är fött före den 1 januari 1998 är identifierat på ett behörigt sätt, när det har ett öronmärke i det ena örat (EP&Rf 1760/2000 art. 4.1). Öronmärket skall sättas fast inom högst 20 dagar från djurets födelse och under alla förhållanden innan djuret lämnar den anläggning i vilken det föddes (EP&Rf 1760/2000 art. 4.2).

Om ett öronmärke förstörs, fästs felaktigt eller tappas bort skall nötkreaturshållaren beställa ett nytt öronmärke (*ersättande märke*) med den ursprungliga födelseidentifikationen som utan dröjsmål skall fästas i örat på det nötkreatur som har registrerats med den berörda födelseidentifikationen. Den aktör som är ansvarig för djuren ska sörja för att kasserade eller annars oanvända, bortfallna eller lösgjorda identifieringsmärken som han eller hon innehar förstörs på ett sådant sätt att de inte kan återanvändas. (JSMf 326/2015).

Ett nötdjur – över 20 dygn gammalt - är a) **omärkt**, om inget läsbart öronmärke fästs i dess öron eller b) **bristfälligt märkt**, om ett djur som är fött den 1 januari 1998 eller därefter är märkt med endast ett öronmärke.

Födelseidentifikationens kontrollnummer behöver inte kontrolleras separat, om det inte finns några särskilda skäl att ifrågasätta öronmärkets äkthet.

Om det finns skäl att ifrågasätta öronmärkets äkthet, kan kontrollnumret räknas ut på följande sätt:

Födelseidentifikation: 003450789

Koefficienter: 137137137

Mellansumma = $1*0 + 3*0 + 7*3 + 1*4 + 3*5 + 7*0 + 1*7 + 3*8 + 7*9 = 134$

Det erhållna talet subtraheras från nästa hela tiotal och resultatet blir kontrollnumret: $140-134 = 6$. Hela födelseidentifikationen är då således 003450789-6.

Sedan april 2006 har nötdjurshållare kunna beställa röda *temporära märken* försedda med Eviras logo och ett löpande nummer för att användas i sådana situationer, då ett djur borde förflyttas till en slaktbil och man märker att öronmärket fallit bort och det inte längre finns någon möjlighet att få ett officiellt ersättande märke till djuret.

På märket, bägge hälfterna av det, skrivs djurets EU-identifikation. Att märket tagits i bruk meddelas till nötdjursregistret inom sju (7) dygn och om det görs en anteckning i nötkreatursförteckningen – i förteckningen över beställda röda temporära märken som förvaras som bilaga till nötkreatursförteckningen – inom tre (3) dygn. Det röda märket duger inte i sig för märkning av ett slaktdjur (för djur födda före år 1998 kan ett rött temporärt märke således inte i någon händelse användas) och det kan inte användas i ställe för ett ersättande märke annat än i den nämnda särskilda situationen. Ett djur försett med röda märken är således i normala förhållanden ett ”omärkt” djur.

Det röda märket är tänkt framförallt för sådana tjuvar, som fötts upp i gruppås och som man till följd av att märket saknas annars blev tvungen att lämna kvar på gården i väntan på ett ersättande märke, men det kan i motsvarande situationer användas också på andra nötkreatur.

4.2.5. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården

Djurens placering på olika djurhållningsplatser kontrolleras enligt det förhandsifyllda protokollet. Om ett djur inte kan finnas, konstateras att det avlägsnats från djurhållningsplatsen i fråga eller från hela gården. Observationer som hänför sig till anmälningar om förflyttning eller avlägsning anges i kolumnen OK på raden "djuret är vid kontrolltidpunkten inte".

4.3. Resultatet av tillsynen

4.3.1. Kolumnen ”OK”

Kontrollören antecknar sina observationer om enskilda kontrollobjekt med siffrorna 1, 2 eller 3.

4.3.1.1. "Nötdjursregistret"

- 1** = Djuret var registrerat på lägenhetssignumet/kundsignumet i fråga och på den djurhållningsplats, där djuret konstaterades och alla följande uppgifter om djuret fanns i registret:
- EU-identifikation
 - Ras
 - Kön
 - Födelsedatum
 - Moderns EU-identifikation
 - Födelsegårdens lägenhetssignum/kundsignum
 - Ankomstdag (inköpsdag), om djuret köpts eller förts till gården
 - Den föregående ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret köpts
 - Datum för avlägsnande, om djuret avlägsnats från gården (sålts, avlidit eller slaktats på gården etc.)
 - Den nästa ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret sålts
- 2** = Lindriga brister, någon av de ovan nämnda uppgifterna saknades eller var felaktig, t.ex. djurets kön uppgetts fel i registret. Ingen betydande olägenhet med tanke på identifieringen av djuret och djurets spårbarhet är inte äventyrad.
- 3** = Allvarliga brister, alla eller någon av de ovan nämnda uppgifterna saknades vilket äventyrade djurets identifiering och spårbarhet.

4.3.1.2. "Nötkreatursförteckningen"

- 1** = Alla uppgifter som krävs om djuret var antecknade i nötkreatursförteckningen och de motsvarade såväl uppgifterna i nötdjursregistret som den konstaterade situationen:
- EU-identifikation
 - Ras
 - Kön
 - Födelsedatum
 - Moderns EU-identifikation
 - Ankomstdag (inköpsdag), om djuret köpts eller förts till gården
 - Den föregående ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret köpts
 - Datum för avlägsnande, om djuret avlägsnats från gården (sålts, avlidit eller slaktats på gården etc.)
 - Den nästa ägarens lägenhets-, kund- eller djurförmedlarsignum, om djuret sålts
- 2** = Lindriga brister. Brist eller fel i uppgifterna om det berörda djuret i nötkreatursförteckningen, men detta medförde ingen betydande olägenhet med tanke på identifieringen av djuret och djurets spårbarhet är inte äventyrad.
- 3** = Allvarliga brister. Uppgifter om djuret saknades delvis eller helt i nötkreatursförteckningen vilket äventyrade djurets identifiering och spårbarhet.

4.3.1.3 "Märkningen"

indelas i protokollet i tre klasser:

enligt författningarna -- lindriga brister -- allvarliga brister

1 = i ordning

även i dessa fall:

- nötdjurets bägge öron kunde konstateras så svårt skadade, att man inte kunnat fästa öronmärken på dem, men på gården fanns ersättande märken för djuret i fråga – i djurförteckningen en anmärkning om saken.
- djurets ena öra kunde konstateras vara så svårt skadat, att man inte kunnat fästa något öronmärke på det, men djuret hade ett behörigt öronmärke på det andra örat och på gården fanns ett behörigt ersättande märke. I djurförteckningen fanns en anmärkning om saken.
- ett nötdjur, åt vilket hade beställts ett ersättande märke före underrättelsen om kontroll, men märket hade ännu inte anlät till gården.
- ett omärkt nötdjur, som på grund av sin ringa ålder ännu inte behövt ha märken i öronen (under 20 dygn gammalt)

2 = lindriga brister

Exempel:

- ett bristfälligt märkt djur, inget ersättande märke hade beställts före underrättelsen om kontroll.
 - bristfälligt märkt nötkreatur, öronmärke finns på gården, inte fastsatt:
 - a) på djuret har man inte rimligen kunnat fästa det saknade märket som finns på gården, t.ex. stora tjurar eller dikor med kalvar på bete.
 - b) andra än ovan nämnda nötkreatur: sådana djur kan vid övervakningen konstateras ha status "2, lindriga brister" högst 10 % av det djurantal som borde vara öronmärkt vid övervakningstillfället, men ändå alltid minst ett (1) djur. Vid uträkningen av detta maximala styckeantal används normala avrundningsregler (t.ex. 2,35 → 2; 3,5 → 4; 5,7 → 6). För djur som överstiger den ovan nämnda maximigränsen, och som är på motsvarande sätt bristfälligt märka, meddelas vid övervakningen status "3, allvarliga brister".
-
- ett nötdjur saknar bägge öronmärkena, men märken hade beställts före underrättelsen om kontroll och de hade ännu inte kommit till gården.

3 = allvarliga brister.

Exempel:

- ersättande märken hade inte beställts för ett omärkt djur.
- öronmärken/ersättande märken för ett omärkt djur fanns på gården, men de hade inte fästs i öronen.
- öronmärkena hade fästs vid djurets öra med en metod som ersätter den ursprungliga fästningen (det är förbjudet att fästa ett trasigt märke på nytt).
- för ett bristfälligt märkt djur hade inte beställts något ersättande märke, men man hade däremot använt ett rött temporärt märke utan vägande skäl.

4.3.1.4. Närvaro på djurhållningsplatsen/gården

Om ett djur inte går att hitta, konstateras att det avlägsnats från djurhållningsplatsen i fråga eller från hela gården. Situationen är i ordning (1), även om djuret inte längre finns på djurhållningsplatsen/gården, om det ännu återstod anmälningstid vid den tidpunkt då protokollet skrevs ut (7 d). Märk att händelsen skall antecknas i djurförteckningen inom tre dygn. Märk att händelsen ska antecknas i djurförteckningen inom tre dygn.

Om det inte med säkerhet går att klarlägga var djuret finns, och ingen anmälningstid återstår, är det alltid en allvarlig brist (status 3). I de fall där djurets vistelseplats inte med säkerhet går att klarlägga bör man också fästa uppmärksamhet på djurets registeruppgifter och uppgifterna i djurförteckningen.

4.3.2. Status

I kolumnen Status antecknas ett sammandrag av den märknings- och registreringssituation som konstaterats för nötdjuret under kontrollbesöket.

Ett nötdjurs status är det samma som den största av koderna i kolumnen ”OK”.

1 = Djuret hade märkts och registrerats enligt författningarna.

2 = Det fanns lindriga brister i märkningen och/eller registreringen av djuret.

3 = Det fanns allvarliga brister i märkningen och/eller registreringen av djuret.

4.4. Begäran om utredning

Om ett djur får kod 3 som status, skall tillsynsutövaren lämna en begäran om utredning till djurhållaren. I begäran specificeras tydligt för vilka djur ytterligare utredningar önskas och orsaken till att man vill få tilläggsutredningar. Också i fråga om klart fördröjda anmälningar bör en begäran om utredning lämnas till gården för att uppmärksamma iakttagandet av anmälningstiderna.

Begäran om utredning skall lämnas omedelbart medan man ännu befinner sig på gården. Om de djurspecifika sidorna i övervakningsprotokollet inte lämnas under kontrollbesöket, skall man i begäran om utredning specificera de brister och felaktigheter i märkningen och registreringen av enskilda djur som begäran om tilläggsutredningar gäller. Om de djurspecifika sidorna genast överlämnas under kontrollbesöket, kan man hänvisa till den aktuella bristen eller felaktigheten på de rader som hänför sig till djuret i fråga.

Det är bra att få djurhållarens underskrift på begäran om utredning.

Med sin underskrift bekräftar djurhållaren att han tagit emot begäran om utredning. En undertecknad begäran om utredning är ett bevis på att djurhållaren har beretts möjlighet att bli hörd i sådana fall då länsveterinären beslutar om restriktiva föreskrifter som gäller enskilda djur eller hela gården.

Blanketten med begäran om utredning skall ifyllas i två exemplar, av vilka det ena stannar hos övervakaren som mottagningsbevis. Djurhållaren skall beredas 7-14 dygn tid för hörande beaktande hur omfattande den begärda utredningen är. Till det exemplar av begäran om utredning som lämnas på gården skall fogas en returadress som är adressen till verksamhetsstället för den länsveterinär anställd av länsstyrelsen, inom vars verksamhetsområde den NTM-central som utfört kontrollen ligger.

NTM-centralen skall utan dröjsmål föra in begäran om utredning i databasen för restriktiva föreskrifter med hjälp av programmet Elite.

NTM-centralen skall utan dröjsmål lämna eventuella bilagor (kopior) som hänför sig till begäran om utredning och övervakningsprotokollet som ansluter sig till den med tanke på eventuella ytterligare föreskrifter. Om begäran gäller ett sådant fel eller en sådan brist, vars korrigering kan kontrolleras i nötdjursregistret, kontrollerar NTM-centralen uppgiften i registret och antecknar kontrollresultatet i protokollet som stöd för länsveterinärens slutledning senast den dag tidsfristen för hörande går ut och överlämnar därefter handlingarna omedelbart till länsveterinären.

4.5. Efterkontroll

Om fel eller brister har konstaterats vid kontrollen av märkningen eller registreringen av nötdjur, kan länsveterinären vid behov bestämma (jämför punkt 4.4. Begäran om utredning) att NTM-centralen i regel senast inom en månad från det egentliga kontrollbesöket skall göra en efterkontroll av åtminstone de djur som konstaterats vara bristfälliga vid det egentliga kontrollbesöket. Som undantag kan man dock betrakta situationer där djuret med säkerhet har kunnat identifieras med bara ett öronmärke, då behöver ingen efterkontroll bestämmas.

Efterkontrollen kan göras genom att man kontrollerar nötdjursregistret, om bristen eller felet finns i uppgifterna i nötdjursregistret, i annat fall görs kontrollen på ort och ställe.

För efterkontrollen skrivs ut ett separat **efterövervakningsprotokoll**. På protokollet skriver programmet ut endast djuren av nivå 3 i den grundläggande kontrollen. Efterövervakningsprotokollet skall inte skrivas ut förrän man är klar med det grundläggande införandet av data. Eftersom programmet inte inkluderar något automatiskt anmälningsförfarande mellan NTM-centralen och länsstyrelsen, vore det i övrigt bra att säkerställa (e-postmeddelande, telefon), vilka protokoll som kunde vara färdiga för vidarebehandling (→ protokollnummerförteckning).

6 Förhindrande av övervakning

Enligt artikel 25 i kommissionens kontrollförordning 809/2014 kan kontroller på plats förhandsanmälas förutsatt att detta inte strider mot kontrollens syfte. I sådana fall där kontrollen förhandsanmäls, men jordbrukaren i telefon meddelar att ingen kontroll av tvärvillkor får utföras på gården, måste man berätta för jordbrukaren att beslut om avslag på jordbrukarens stödansökningar¹ kommer att fattas vid kommunen till följd av att kontrollen förhindrats (1306/2013, artikel 59.7).

Efter det måste man försöka utföra en kontroll på gården.

Om kontrollen fortfarande förhindras då övervakaren besöker gården fyller han eller hon i ett observationsprotokoll och antecknar i dess fält för tilläggsuppgifter att:

- jordbrukaren har förhindrat kontrollen och
- att jordbrukaren har blivit upplyst om att ett beslut om avslag på jordbrukarens stödansökningar kommer att fattas vid kommunen till följd av att kontrollen förhindrats.

Så här går man till väga också i det fall att ett besök till sist avläggs på gården med handräckning av polis för utförandet av andra kontroller än tvärvillkorskontroller.

I tillämpningarna antecknas ”övervakas inte” och i fältet för tilläggsuppgifter antecknas samma som i tilläggsuppgifterna i observationsprotokollet.

I samband med gårdsbesöket lämnas inget brev om hörande till jordbrukaren, utan hörandet utförs av kommunen då den fattar beslut om avslag på stödansökan.

¹ Stöd för vilka ansökan avslås: Av EU helt finansierade direktstöd (grundstöd, förgröningsstöd, bidrag för jordbruksgrödor, stöd till unga jordbrukare, bidrag för nötkreatur, bidrag för mjölkkor, får- och getbidrag), EU:s delfinansierade stöd (miljöersättning, ersättning för ekologisk produktion, kompensationsersättning och ersättning för djurens välbefinnande) samt nationella nordliga hektarstöd (delvis)